

‘De geest gaat niet meer terug de fles in’

**GROOT
INTERVIEW**
ERIK
MOUTHAAAN

TEKST FRANK WAALS
FOTOGRAFIE HH

Hij houdt al bijna vijftien jaar stand als *RTL Nieuws*-correspondent in de Verenigde Staten. Erik Mouthaan (47) zag het land in die periode totaal veranderen. Nu verlekkert hij zich aan de capriolen van Donald Trump. ‘Deze president is enkel aan het regeren voor zijn eigen achterban.’

H

Hoe zag Amerika eruit toen je hier in 2006 kwam?

‘Als een totaal ander land. George W. Bush zat nog in het Witte Huis, een zwarte president leek ver weg, er bestond nog geen homohuwelijk en sociaal was het allemaal nog een stuk conservatiever. Heel anders dan in Europa. Langzaam maar zeker is men hier een beetje opgeschoven. We zijn veertien jaar verder en niet alles is meer zoals het was, omdat landen en bevolkingsgroepen zich nu eenmaal ontwikkelen. Al heb ik wel

het idee dat Donald Trump een en ander qua doen en laten middels een soort zwaaiende pendelbeweging weer wat terug heeft geslingerd.’

We hebben het vaker over zijn gedrag dan over zijn daden.

‘President Trump is gekozen met de belofte om de boel op zijn kop te zetten. Om zich niet te houden aan bestaande politieke regels. *Politics as usual* is voorbij. Nu we drie jaar verder zijn, roep ik niet meer bij alles dat voorbijkomt: wat doet hij nu weer, maar wanneer hij grenzen overschrijdt, vind ik het toch van belang om dat te blijven melden, zonder daarmee overigens een oordeel te vellen. Dat mag de kijker zelf doen. Met al zijn gekonkel in Washington DC en het benoemen van zaken zoals ze zijn, heeft Trump de boel in drie jaar tijd flink op scherp gezet. Aan de ene kant is dat goed, aan de andere kant haalt hij soms wel heel hard uit naar zijn eigen regering. Trump vertrouwt en gelooft zijn eigen veiligheidsdienst niet, trekt het oordeel van justitie in twijfel, valt om de haverklap ministers aan en mensen die boven alle partijen horen te staan. Trump trekt ze omlaag naar een heel >

**NIEUWE REVU
ONTMOET ERIK
MOUTHAAAN**

Waar? Op de redactie van *RTL Nieuws* in New York. **Verder nog wat?** Het is meteen Eriks laatste interview in z'n oude kantoor dat hij sinds 2006 'bewoont'. Een benedenverdieping waar ook zijn voorganger Max Westerman nog zat. Onlangs verhuisden hij en zijn team naar het CBS-gebouw aan de overkant op 57th street. De plek waarvandaan hij, sinds jaar en dag, z'n live stand-ups doet.

partijdig stelsel, waarmee hij niet eens de moeite neemt om ook maar te doen alsof hij de president van alle Amerikanen is. Barack Obama was een linkse president die allemaal linkse dingen deed, maar in speeches probeerde hij in ieder geval nog namens alle Amerikanen te spreken. Deze president heeft dat helemaal losgelaten en is enkel aan het regeren voor zijn eigen achterban. Zijn toespraak over het belang van Amerikaanse troepen tijdens D-Day was eigenlijk het enige moment waarop hij zich als een typische president liet zien. Dat was echt een klassieke Amerikaanse presidentiële toespraak. Omdat hij normaal altijd vol in de aanval gaat, dacht ik toen wel even: wat maken we nu mee? De dag erna was hij echter alweer de schreeuwer zoals we 'm kennen.'

Wat is daar de gedachte achter?

'Pure tactiek om de aandacht steeds maar weer op hem gericht te krijgen. Als er ruzie is binnen de Democratische partij, dan gaat hij stoken en wordt dat het verhaal. Trump gebruikt het soms ook als afleiding van slecht nieuws. Dat hebben we door de jaren heen wel kunnen zien. Iedere keer als er iets vervelends over hem of zijn kabinet naar buiten komt, roept hij weer iets schokkends op Twitter wat direct de aandacht wegneemt van het werkelijke schandaal. Zeggen dat Obama hem af luistert of dat de FBI vol leugenaars zit. Het is bij deze president altijd afwachten en afvragen: zit hier een gigantische strategie achter en denkt hij vier stappen vooruit of roept hij maar wat? Hij heeft in ieder geval een heel goed politiek instinct en weet wat hij moet doen om de aandacht te verleggen.'

Dat getwitter en beledigen door Trump, is dat de nieuwe norm?

'De geest is uit de fles en gaat niet meer terug, zeggen we dan in Nederland. Terug naar het tijdperk voor Trump gaat echt niet meer gebeuren. Dit is hoe we nu campagne voeren. Met social-media-aanvallen en snelle uitspraken op inter-

net. Als journalist vind ik het geweldig dat Trump alles wat hij denkt meteen op Twitter gooit. We moesten tientallen jaren wachten om te kunnen lezen wat Bill Clinton van een bepaalde kwestie vond, en dan nog stond het ergens in een geheime memo in een presidentiële bibliotheek. Bij de huidige president is het eerder: huppakee, dit is hoe ik erover denk en jullie doen het er maar mee. Fascinerend om mee te maken en in zekere zin ook heel transparant. Ik vind deze manier van communiceren dus niet per se negatief. Amerika was al verdeeld, maar Trump scherpt het aan. Ook in Nederland zie je de toon langzaam harder worden. Rutte gebruikt taal die zijn voorganger Balkenende totaal niet bezigde. Het klimaat verhardt, een ontwikkeling die voorlopig niet zal stoppen.'

Werkt het bij de komende verkiezingen in Trumps voordeel dat hij er straks al een termijn op heeft zitten?

'De premierbonus, noemt men dat in Den Haag. Wie er zit, ken je al. Daarmee sta je vaak al met 1-0 voor en het maakt de kans op een herverkiezing redelijk groot. Ook in het geval van Trump. Tegelijkertijd zou je je ook kunnen afvragen waarom hij op nog geen enkel moment tijdens zijn presidentschap het merendeel van de Amerikanen achter zich kreeg. Elke andere president zou onder deze omstandigheden – een goedlopende economie, stijgende lonen, afnemende werkloosheid – redelijk makkelijk herkozen worden, maar Trump komt maar niet boven de 45 procent aan steun uit. Zijn persoonlijkheid, iets wat hem in het verleden veel heeft opgeleverd, kan hem in de toekomst dus ook zomaar de kop kosten. Dat het als een soort boemerang terug in z'n gezicht komt. Obama was op bepaalde punten ook heel onpopulair, maar mensen vonden hem als persoon in ieder geval wel altijd prettig en een president waardig.'

De race kent dit keer veel kandidaten op leeftijd.

'Ik heb me er altijd over verbaasd hoe lang mensen in dit land door blijven werken. Voor een groot deel omdat ze niet anders kunnen omdat de zorg- en pensioenvoorzieningen ronduit slecht zijn. Aan de andere kant zijn ze hier een stuk minder bezig met die bekende geraniums waar niemand op z'n 65ste achter wil gaan zitten. Amerikanen hebben er daarom ook minder moeite mee dat hun leiders oud zijn, al spannen deze verkiezingen inderdaad de kroon. Mocht Joe Biden het worden, dan zal hij de oudste pre-

sident in de geschiedenis zijn. Weet Sanders de winst binnen te slepen, dan wordt hij tijdens zijn eerste termijn 80 jaar. Trump is met zijn 73 lentes ook geen broekie meer, maar is op een of andere manier toch een soort tijdloos symbool gebleken. Dat gekke haar en zijn onstuitbare energie, het blijft bijzonder. Hij straalt power uit, ook al schijnt hij dan vaak pas tegen 10.30 uur een keer The Oval Office binnen te wandelen, om rond 15.00 uur alweer weg te gaan.'

Gaat die veelbesproken muur van Trump er ooit nog komen?

'De eerste kilometers nieuwe muur zijn eindelijk gebouwd, in het derde jaar van Trumps presidentschap. Om precies te zijn: vijf kilometer muur op grond waar daarvoor nog geen afbakening stond. Dat is niet echt veel, de grens met Mexico is namelijk drieduizend kilometer lang. En nee, Mexico betaalde er niet voor. Trump haalde een truc uit waardoor hij geld van de begroting van Defensie inzette om zijn geliefde muur te bouwen. Dat moest hij wel, omdat het parlement weigert om er dollars voor uit te trekken. Het doel was om voor de verkiezingen 720 kilometer muur aan te leggen, maar dat zal niet worden gehaald. Overigens is het overgrote deel van de muur die gebouwd wordt, vervanging van eerdere hekken die er al stonden. Trump gaat daardoor de herverkiezingen in met een belangrijke belofte die hij niet heeft waargemaakt. Een ander stokpaardje was het terugdringen van het aantal immigranten dat zonder geldige papieren het land binnenkomt. Dit steeg in de eerste jaren van Trumps presidentschap enorm, maar zwakt nu pas wat af door strenge maatregelen. De VS laten amper nog vluchtelingen of asielzoekers toe. Dat was een belofte van Trump tijdens de campagne, dus daar kan hij naar wijzen. Zijn grootste overwinning is de belastingverlaging, al treft die met name bedrijven en rijke mensen, en het leidt tot een immens begrotingstekort. Een opsteker voor Trump is een handelsverdrag met Mexico en Canada, en het uitschakelen van de leiders van IS en de Iraanse revolutionaire garde. Hij zal dan ook campagne voeren als een sterke leider die opkomt voor Amerikaanse belangen.'

Hoe gaan de Democraten daar tegenin?

'Hun argument is dat de president gevaarlijk is, niet weet waar hij het over heeft en ongeschikt is voor zijn ambt. Ze wijzen erop dat hij klimaatverandering negeert en groepen tegen elkaar opzet. Er is geen president in de geschiedenis die

'Donald Trump neemt niet eens meer de moeite om ook maar te doen alsof hij de president van alle Amerikanen is'

zoveel ministers verloor door schandalen in eigen huis. Democraten zouden hem hier dus nog meer op kunnen aanvallen, al hebben ze het vooralsnog liever over het afschaffen van zorgverzekeraars en de nationalisering van ziekenhuizen. Kun je het je voorstellen dat niemand in Nederland meer premie hoeft te betalen en zorginstellingen staatsbedrijven worden? Het land zou te klein zijn. In Amerika denken veel mensen daar net zo over. Houden Democraten op dit punt hun poot stijf, dan kan dat juist weer in het voordeel werken van deze president. Veel Amerikanen zullen dan denken: ik wil misschien geen Trump, maar dit is wel heel erg links. Aan het eind van de rit gaat het uiteindelijk om het vraagstuk of je als stemgerechtigde iemand op het midden wil hebben die bestaande waardes intact houdt, of uiterst linkse of rechtse kandidaten wil hebben die bereid zijn drastische stappen te nemen. Op basis daarvan zullen veel mensen hun keuze maken.'

Welke Democraten maken de meeste kans?

'Van Kamala Harris had ik grote verwachtingen, maar ze stapte uit de race. Elizabeth Warren en Bernie Sanders zullen de linkervleugel van de partij vermoedelijk nog wel even blijven verdedelen en zolang ze dat doen, blijft Biden aan kop staan. Mits hij zijn best doet minder oud over te komen in debatten. Oftewel: niet meer stotteren en stamelen, sneller een antwoord klaar hebben en al helemaal niet de klok de schuld geven van het uitblijven van een antwoord, zoals hij in het verleden nog weleens deed als de tijd van ▶

‘De verkiezing van Trump luidde, samen met Brexit in Europa, een nieuw tijdperk in. Geweldig om daar verslag van te mogen doen’

het debat erop zat. Met zo'n houding win je het niet van Trump, iemand die zich nergens iets van aantrekt. Je moet een echte vechter zijn en dat ook uitstralen. Vanaf de eerste voorverkiezingen volgende maand zal de focus daarop komen te liggen. De oud-vicepresident hamert op een terugkeer naar het politieke klimaat van 2016, iets wat voor een heel groot deel van de bevolking nog steeds als prettig en vertrouwd wordt beschouwd. Men moet echter niet de fout maken om, en daar gaan we weer, te veel naar links te schuiven en daardoor kiezers van zich te vervreemden. Trump schildert de tegenpartij af als doorgedraaide linkse communisten die de grens open willen stellen en het is aan hen dat beeld niet alsmaar te bevestigen. Dat is namelijk wel wat ze momenteel aan het doen zijn. De grens met Amerika oversteken zou volgens velen op links geen misdrijf zijn, maar een over-

trekking genoemd moeten worden. En illegalen zouden toegang moeten hebben tot gratis zorg. Onhandig. Met dat soort stellingnames werk je Trump natuurlijk alleen maar in de hand.'

Waarom zijn er zoveel kandidaten?

'De reden dat tientallen Democraten zich melden, is omdat ze hun profiel wilden vergroten. Dat mensen hun naam leren kennen. Stel dat je een nietszeggend Kamerlid bent, maar 24 miljoen mensen je vervolgens wel zien in een tv-debat, dan kan de weg naar een rol als senator, lid van het Huis van Afgevaardigden of gouverneurschap ineens een stuk dichterbij zijn. Je bent dan misschien geen president geworden, maar staat wel weer een stapje hoger op de ladder omdat je in de hoofden van mensen bent gaan zitten. Voor je naamsbekendheid is het daarom fantastisch. De New Yorkse burgemees-

ter Bill de Blasio maakte het qua tijdsspanne echter wel heel bont. Hij kondigde in mei vorig jaar zijn campagne aan, om diezelfde kandidatuur amper vier maanden later alweer in te trekken. Die man zou het überhaupt nooit zijn geworden. Elke New Yorker haat hem, omdat hij zich vaak niets lijkt aan te trekken van kleine regeltjes. Hij verslaapt zich al jarenlang voor belangrijke gebeurtenissen, zoals tijdens een ceremonieel moment waarbij traditiegetrouw op een vast tijdstip de kerkklok geluiden wordt. Wie was er afwezig? Juist, *mister mayor*.'

Gaat Trump nog last krijgen van het impeachment?

'Ook dit zal hem alleen maar in de hand werken. Trump ziet zichzelf als het slachtoffer in een heksenjacht en benoemt dat ook als zodanig. De kiezer zou kunnen denken dat de Democraten een partijdige strijd tegen hem voeren en daar spint hij uiteindelijk alleen maar garen bij. Speaker of the House Nancy Pelosi is het grote brein achter zijn impeachment. Het interessante aan die vrouw is dat ze altijd vier stappen vooruitdenkt. Trump is meer een man van het moment die het liefst dagelijks het publieke debat domineert. Door daar verre van te blijven, heeft Pelosi ervoor gezorgd dat de Democraten in 2018 het Huis van Afgevaardigden weer innamen. Ze focuste zich daarbij bijvoorbeeld op de kosten voor de zorg. Niet het meest sexy verkiezingsonderwerp, maar wel iets waar veel mensen zich zorgen over maken. We moeten niet vergeten dat zij Obamacare erdoorheen heeft gekregen, een van de belangrijkste wetten van het afgelopen decennium. Zowel het Witte Huis als Obama zelf was destijds al zover de handdoek in de ring te gooien, maar zij bleef doorknoken. Dankzij die vastberadenheid hebben nu dik twintig miljoen Amerikanen een zorgverzekering. Je kunt dan als partijlid wel zeuren dat je moet doorpakken, maar zij laat zien dat het hebben van de lange adem uiteindelijk veel meer oplevert. Haar doel nu is Trump te verwijderen en een Democratische meerderheid in beide kamers te bewerkstelligen. Alles wat zij doet heeft daarmee te maken. Kritische geluiden dat ze te oud zou zijn – in maart wordt ze tachtig – wuift ze vooralsnog met succes weg. Stafleden respecteren haar, omdat: *she gets things done*.'

Wat doet Trump als hij straks verliest?

'Dan legt hij zich daar niet zomaar bij neer. Al in

2016 was er de angst dat hij een eventueel verlies zou aanvechten, gezien het feit dat hij al weken voor *election day* riep dat de verkiezingen doorgestoken kaart waren. Stel dat het straks weer dicht bij elkaar komt te liggen, zoals de vorige keer met een marge van slechts 70.000 in Pennsylvania, dan is het niet ondenkbaar dat hij er een gevecht van maakt. Samen met zijn achterban die zich dan ook bestolen zal voelen. De Democraten zijn dus gebaat bij een ruime overwinning, waarbij er geen twijfel bestaat over welke kandidaat de meeste stemmen heeft gekregen. Zit Trumps tijd in Washington erop, dan zal er binnen de kortste keren een nieuwe biografie over zijn leven verschijnen en start hij wellicht alsnog zijn eigen tv-kanaal als tegengeluid van FOX News. Die plannen lagen er vier jaar geleden al in het geval van een nederlaag tegenover Clinton en kunnen nu alsnog uit de kast getrokken worden. De periode na een presidentschap is altijd zeer lucratief. Kijk alleen al naar Obama die een deal met Netflix sloot en veel geld kan vragen voor zijn lezingen. Dat soort mensen kun je eigenlijk geen politici meer noemen. Het zijn regelrechte sterren die eventjes regeren en daarna het grote geld binnenharken. Voor Trump is er op dat vlak nog wel wat te winnen. Zijn merk is de afgelopen jaren aangestapt en zijn hotels en golfresorts trekken minder bezoekers dan voorheen. Hij zal zich daar op een zeker moment in willen rehabiliteren.'

Je hebt bij RTL een contract tot 2021. Kom je daarna terug naar Nederland of zie je een langer verblijf in Amerika zitten?

'Ik ga in ieder geval de eerstvolgende inauguratie meemaken. Dat is een ding dat zeker is. Hoe het er daarna uitziet, weet ik oprecht nog niet. Of ik alles nu wel zo'n beetje heb meegemaakt, vind ik ook lastig om te zeggen. Elke keer wanneer ik denk: nu kan het niet gekker, extremer of fascinerender, blijkt dat toch steeds wel weer zo te zijn. De verkiezing van Trump luidde, samen met Brexit in Europa, een nieuw tijdperk in. Geweldig om daar verslag van te mogen doen. Op mijn to-do-list staat letterlijk "nadenken over de toekomst", maar het lukt me simpelweg nog niet om die per se in Amerika of Nederland voor me te zien. Die keuze is dus nog niet gemaakt. Ik heb het hier vooralsnog prima naar mijn zin. Stel me deze vraag over vijf jaar nog eens en twee antwoorden zijn mogelijk: of ik zit hier nog steeds en ga misschien nooit meer weg, of ik heb de oversteek terug allang gemaakt.' ✖